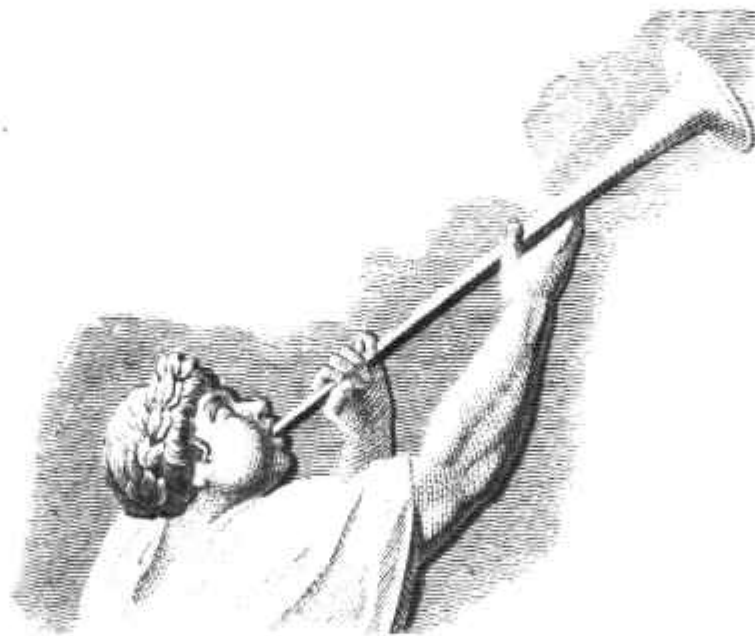

EXLIBRIS

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ

1797 ԹՎԱԿԱՆ

*Քաղաքական հեղափոխությունը հանգեցնում է երաժշտական հեղափոխության և հակասակր:
Երաժշտություն—մարդ—պեպություն կապն ավելի խորն է ու հիմնարար, քան կարող է թվալ առաջին հայացքից:
Տարր դ'Օլիվեն քննում է 1789 թվականի ֆրանսիական հեղափոխության ազդեցությունը երաժշտության մեջ:
Նրա փաստարկների հիմքում հին հունական երաժշտագիտության սկզբունքներն են:*

No 2
10.2023

Որինսի նավը Միրենների կղզու մոտով անցնելիս
(Ք.ա. 480-470 թթ. կարմրաֆիգուր սափոր, Բրիտանական թանգարան)

Նվագարանները՝ հիմնականում քնարն ու կիթարան, որոնք ի տարրերություն փողայինների, ունեն հանգստացնող ազդեցություն, խորհրդանշում էին համերաշխություն և ներդաշնակություն: Փողային նվագարանները ևս օգտակար էին որոշ հիվանդությունների, ինչպես օրինակ՝ ուշաքափության, ընկճավորության կամ օձի խայթոցի դեպքում: Սակայն փողային նրաժշտությունն ուներ ցնցող և ոգևորող ազդեցություն, ինչի համար էլ խորհրդանշում էր որոշակի արտակարգ վիճակ, հիմնականում պատերազմ: Հենց դա նկատի ունի Պ'Օլիվևն, երբ անդրադառնում է փողայիններով գերհազնցած նրաժշտությանը, որով կոմպոզիտորները փորձում էին արթուն պահել հեղափոխական ոգևորությունը:

Պյութագորասների և ընդհանրապես հունական բժշկության մեջ կենտրոնական դիրք էր գրավում Ապոլլոն աստվածը: Պնանը, կամ ձոներգը, որը մարդուն ազատում էր հոգևոր ու մարմնական ախտերից, հիմնականում նվիրված էր յինում հենց նրան: Ապոլլոնը մուսայական արվեստի, մաքրագործման և մարզարևության աստվածն էր. և դա ցույց է տալիս, թե որքան անբավարար էր նրան նրաժշտության կապը բժշկության և կրոնի, այսինքն՝ մարդու առողջության և ճակատագրի հետ:

Նրաժշտության գործությունն իր արտահայտությունն է գտել նաև հին հունական առասպելներում: Ամփիոնի և Ջևթոսի առասպելը պատմում է, որ եղբայրները պետք է պարսպապատեն Թ-երն քաղաքը: Ջևթոսն օժտված էր ահեղի ֆիզիկական ուժով և հնչողությամբ բարձրացնում էր հսկայական քարերը: Ամփիոնը չունի եղբոր ուժը, սակայն հրաշայի քնարահար էր, և նրա նվագից կախարդված քարերն իրենք իրենց էին շարվում: Հոմերոսի *Ոդիսականում* կարդում ենք Միրենների և նրանց դյուբիչ երգի մասին, որը նավորներին զգուս էր ինքնամոռացության մեջ: Կիրկեի խորհրդով նավում գտնվողները խցում են իրենց ականջներն ակնամոմով: Լուկ Ոդիսևսն էլ լսում նրանց կախարդական երգը, այն է՝ կայմին պինդ կապկալված: Իսկ Օրփևսն իր քնարի նվագով ու երգով կարողանում էր շուրջը հավաքել բոլոր կենդանիներին ու ծառերը, կանգնեցնել քամիներն ու գետերը: Նա փրկում է Արգոնավորդներին Միրեններից՝ իր երգով ու նվագով խլացնելով նրանց ձայնը և զգոն պահելով նավորներին: Իր նրաժշտությամբ Օրփևսը հաղթում է նաև անդրաշխարհի ուժերին՝ Թանատոսին, Քարոնին, Կերերոսին և Հադեսին:

Լուկիանոսը գրում է, որ Փիլիսոփայությունն ուղարկում է Օրփևսին մարդկանց մոտ, որ հմայի նրանց իր երգերով և ներագրի նրաժշտությամբ, իսկ Օրփևսից հետո մարդկանց մոտ կարող էր իջնել նաև ինքը՝ Փիլիսոփայությունը: Այլ կերպ ասած, Օրփևսի նրաժշտությունը դիտարկվել է որպես իմաստության նախակարգ: Նրաժշտությունը ներգործում է ննթագիտակցության վրա, իսկ փիլիսոփայությունը՝ գիտակցության, ինչը տեսանք նաև Տերպանդրոսի նրաժշտության և Լիկյուրգոսի օրենքների օրինակով: Այստեղից կարելի է ենթադրել, որ նրաժշտությունը միշտ հող է նախապատրաստում գալիք գաղափարների և օրենքների համար:

Կազմեց Շարև Մեհրաբյանը
ըստ Պորփյուրի, Պրուպարբոսի, Պլատոնի, Արիստոտելի,
Կիկերոնի, Յանրիբոսի, Թեոփրաստոսի, Ապոլլոդորոսի,
Լուկիանոսի և այլ անտիկ հեղինակների երկերի

Օրփևսը երգում է թրակացի գինավորների համար
(կարմրաֆիգուր սափոր, Քեոիկն):